

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Södra Lämund i Trosa kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat, med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Reservatets gränser utmärks i fält.

Reservatets namn skall vara *naturreservatet Södra Lämund*.

Uppgifter om reservatet

<i>Objektnummer</i>	04-02-128
<i>Natura 2000-beteckning</i>	Södra Lämund (SE0220511)
<i>Län</i>	Södermanland
<i>Kommun</i>	Trosa
<i>Socken</i>	Västerljung
<i>Lägesbeskrivning</i>	Området ligger på västra sidan Hållsviken. Cirka fem km sydost om avtagsvägen mot Källvik från allmän väg nr 219.
<i>Terrängkartan</i>	09H NO
<i>Fastighetskartan</i>	09759
<i>Areal</i>	23,4 ha, varav allt land
<i>Fastigheter</i>	Lämundsnäs 1:1
<i>Förvaltare</i>	Länsstyrelsen

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara ett område med kustnära barrskog på kalkrik mark.
- bevara och utveckla ett område som ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden, och som innehåller miljöerna örtrik granskog och klippvegetation på silikatrika bergsluttningar.
- bevara en för länet unik svampflora med många rödlistade arter och signalarter.
- strukturer som död ved och gamla träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning och typiska arter som sårläka, blåsippa, knärot, skogsknipprot, trolldruva, gammelgranlav, talticka, svavelrisk och ormbär ska ha gynnsamt tillstånd.
- klippmiljöerna skall hålla hög artrikedom av örter och arter som fältmalört, tulkört, Adam och Eva, grusslok och duvnäva ska ha gynnsamt tillstånd.

Beskrivning av reservatet och skäl för beslutet

I naturreservatet finns mycket gammal skog med lång kontinuitet på kalkrik jord. Sådana skogstyper är ytterligt sällsynta i länet och representerar en naturtyp som minskat och minskar drastiskt i hela Sverige. Till skogstypen hör en lång rad sällsynta och/eller hotade arter. Bevarandet av Södra Lämund bidrar därför i mycket hög grad till målet att värna om hotade arter och deras livsmiljöer.

Beskrivning av reservatet

Vid Hållsvikens västra strand reser sig berget och bildar en rygg av leptiter och leptitgnejser. Från krönet via avsatser och sprickbildningar leder stråk av mörkare, lättvittrade basiska bergarter, vilka skapar goda förutsättningar för en artrik och delvis sällsynt flora. Tillhörande jordar är kalkrika och säte för många sällsynta svamparter. Bergets rikedom på sprickor har sedan landhöjningen medfört att sten och block av isars sprängkraft slitits loss ur berggrunden och man kan idag se samlingar av block i branterna ned mot havet och gårdarna i väster. Djupare dalgångar, ofta av flera tiotals meters bredd, leder besökaren fram i området på moss- och örtrika skogsgolv där ovanliga orkidéer och sällsynta svampar förekommer. Skogen i området har inte avverkats på flera decennier och tidigare har ett mycket skonsamt skogsbruk bedrivits vilket innebär att skogen idag har en hög ålder med de äldsta träden kring 150 – 200 år.

I dalgångarna dominerar granskog med inslag av lövträd som klibbal och glasbjörk. I bergsområdena är tallen förhärskande och många tallar är grova och till formen ej sällan hoptryckta, vindkrumma och förvridna. Barken är på många träd flat och storrutig som tecken på hög ålder. Här finns också gott om döda eller döende träd och angrepp av törska-tesvampen har regelbundet skapat träd med platta kronor. På bergen står också en del gamla aspar och björkar liksom senvuxna ekar behängda med skägg och andra lavar. Naturskogskaraktären blir än tydligare i de låglänta stråk där gran och lövträd bildar trädsikt. Kraftiga vindar har genom åren letat sig in i sprickdalarnas mönster och skapat mängder av död ved. Lågorna är både av typen vindfällen och sådana där vinden brutit av stammen

högre upp. Det finns även en åldersspridning bland dessa lågor och de äldsta stammarna torde härröra från stormarna på 1950- och 60-talen. Enstaka mindre gallringsingrepp kan skönjas i de södra delarna men annars är skogen helt orörd. Ett undantag är emellertid en mindre avverkning som gjordes i skogsbeståndet väster om de så kallade Rövargrunden, för cirka 30 år sedan. Idag växer här en tämligen tät ungskog av gran.

Hällmarken, som täcker en stor del av områdets yta, uppvisar en tydlig mosaik av vegetationstyper, allt från torftiga, artfattiga växtsamhällen på surt, svårvittrat berg till örtrika ekosystem på grunda vittringsjordar ovanpå kalkrika berglager. Även lutningen har betydelse och i de mest solexponerade avsnitten hittar man en flora med tulkört, fältmalört, hällebräken, blodnäva, silikatformen av svartbräken, bergven och harmynta – närmare stranden på basiska hållar även Adam och Eva, grusslok och vit fetknopp.

På moränjordarna förhärskar en mossrik vegetationstyp med inslag av örter, präglad av tidigare skogsbete. Blåsippor och vitsippor är vanliga, liksom skogsviol och harsyra men det förekommer också mer ovanliga växter som sårläka, trolldruva samt orkidéer som knärot, nästrot och skogsknipprot. Under hösten kommer de flesta svamparna och det är bland dessa vi hittar den största mångfalden. Vid en svampinventering 2004 noterades under ett enda besök inte mindre än 250 arter, varav 8 är rödlistade och ytterligare 23 är signalarter för skyddsvärd skog. Bland de mer anmärkningsvärda inslagen kan nämnas flattoppad klubb-svamp, kopparspindling, fyrflikig jordstjärna, fransjordstjärna, diskvaxskivling, koppartaggsvamp och brandmusseron. Förnyade besök kommer med säkerhet avslöja ytterligare rödlistade arter. På död ved finns gott om tickor och andra vedsvampar, till exempel ullticka, kötticka och vedticka. Kontinuiteten av död ved är sannolikt inte så lång, eftersom man tidigare använde vindfällerna till ved.

Historiskt sett har området varit skogbevuxet. Med hänsyn till topografin har odling knappast förekommit här. Området har istället utnyttjats som skogsbetesmark under lång tid och skogen har troligen varit glesare och mer lövrik. Skogsbruk har bedrivits men i blygsam omfattning och man kan idag se enstaka mycket gamla stubbar som bevis på tidigare gallringar.

Området har ett begränsat värde för friluftslivet. Det ligger långt från allmän väg och terrängen är svårgången på grund av bergigheten och den stora mängd vindfällerna och lågor som på många håll minskar framkomligheten.

Förutsättningarna för att bevara naturvärdena i området är goda om skötseln sker enligt skötselplanen. Detta innebär i huvudsak att skogen lämnas för fri utveckling men att resultat från kommande uppföljning av bevarandevärden kan resultera i viss skötsel för att gynna sällsynta svampar och orkidéer.

Länsstyrelsen har bedömt att huvuddelen av området består av naturtyper som ingår i Natura 2000. De låglänta delarna omfattas av naturtypen "närlingsrik granskog" och där finns de högsta biologiska värdena i området. Delar av bergsområdet passar in i naturtypen "klippvegetation på silikatrika bergssluttningar". Även om berggrunden delvis är basisk är florans snarast att betrakta som värmekrävande, vilket är en följd av stark solinstrålning och en sprickrik berggrund som ger fäste för många värmeälskande gräs och örter. Ovanpå berget står också mycket gamla tallar, men skogen är för gles för att falla in i någon av ha-

bitatdirektivets naturtyper. De solbelysta gammeltallarna kan emellertid ha mycket höga värden knutna till insektslivet och det är därför väsentligt att miljöförhållandena här är konstanta på sikt.

Skälen för beslutet

På grund av områdets höga naturvärden och behov av långsiktigt skydd bedöms ett förordnande som naturreservat ge de bästa förutsättningarna att bevara området.

Länsstyrelsen finner i enlighet med 5 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. att beslut om att avsätta området som naturreservat är väl förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av markresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Beslutet överensstämmer också med miljökvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Vid den intresseprövning mot enskilda intressen som länsstyrelsen har gjort enligt 7 kap. 25§ miljöbalken, bedöms att de inskränkningar som föreslås i enskilds rätt att använda mark eller vatten, inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Föreskrifter

Med stöd av 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver länsstyrelsen följande:

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att inom reservatet

1. uppföra byggnad eller anläggning.
2. anlägga väg.
3. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
4. anordna upplag.
5. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
6. avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
7. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fäلت vilt med s.k. älghugare eller motsvarande.
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
10. kalka eller gödsla mark eller vatten.

Undantag från föreskrift A2 ges i det fall att byggnad tillåts uppföras inom område c) på fastigheten Lämundsnäs 1:1, se beslutskartan. För att få tillkomst till byggnaden får markägaren anlägga en enkel väg genom reservatet från a) till b).

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar

utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning av informationstavlor.
3. Allt utfallande gagnvirke i samband med naturvårdsåtgärder som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren.
4. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
2. fånga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs.
3. skada, gräva upp eller samla in växter eller växtdelar. Det är dock tillåtet att plocka bär, matsvamp och blommor för eget behov.
4. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift.

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

- 5 anordna lägerverksamhet.
- 6 anordna tävlingar.

Ovanstående föreskrifter under A, B och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.

Andra föreskrifter som gäller för området

Länsstyrelsen vill påminna om att utöver reservatsföreskrifterna även gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter för området. Av särskilt betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

Reservatet är ett Natura 2000-område och därför krävs enligt 7 kap 28a-b §§ MB tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i området.

Artskyddsförordningen (1998:179) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 1999:7) om artskydd med bestämmelser om fridlysning av de orkidéer som förekommer i området, nämligen nästrot, knärot, Adam och Eva samt skogsknipprot. Fridlysta mot uppgrävning och insamling för kommersiella ändamål är dessutom blåsippa, gullviva, liljekonvalj och lummerväxter.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § i förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

Ärendets handläggning*Dokumentation*

Vid Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopinventering 1996 uppmärksammades en äldre barrskog vid Hållsviken, som delades upp i två nyckelbiotoper. Marken konstaterades vara kalkrik och vid inventeringen påträffades bland annat orkidéer, ett antal signalarter för äldre barrskog samt naturskogskvalitéer i form av död ved i rikligt mått. Skogsvårdsstyrelsen lämnade hösten 2002 förslag till Länsstyrelsen på områden att ingå i Natura 2000 och bland dessa återfanns Södra Lämund. Markägaren kontaktades den 2002 med en förfrågan om att Södra Lämund skulle få ingå i Natura 2000 och på sikt bli naturreservat.

Området godkändes av Regeringen som ett Natura 2000-område i april 2003. En bevarandeplan för området, upprättad av länsstyrelsen, har godkänts av markägaren och fastställdes den 3 februari 2006.

Länsstyrelsen genomförde under 2004 en svampinventering i området. Trots att undersökningen inskränkte sig till en enda dag påträffades 4 rödlistade arter och 26 signalarter. Området klassades som ett av länets värdefullaste mykologiska objekt.

Frågan om att skydda Södra Lämund som naturreservat togs upp med markägaren i september 2004. I mars 2005 uppdrog länsstyrelsen till Forum Fastighetsekonomi AB att värdera intrångsersättningen för det planerade naturreservatet. Ett par månader senare lämnades ett uppdrag till Fastighetskonsult Lars Broman att genomföra en förhandling med berörda markägare.

Markägaren har efter den förhandling som avslutades hösten 2007 fått ersättning för aktuellt intrång. Detta framgår av den överenskommelse som har upprättats mellan markägaren och staten. Ett nyttjanderättsavtal avseende vägar har upprättats mellan markägaren och staten genom länsstyrelsen.

Vid en intresseprövning mot enskilda intressen som länsstyrelsen har gjort enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, bedöms att de inskränkningar som föreslås i enskilds rätt att använda mark eller vatten, inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Konsekvensbedömning av hur allemansrätten påverkas

Enligt 27 § verksförordningen (1995:1322) skall länsstyrelsen göra en konsekvensutredning av de föreslagna föreskrifterna som riktar sig till allmänheten. Föreskrifterna innebär vissa vistelsebestämmelser för allmänheten i området. Syftet är att trygga ändamålet med reservatet så att skador på naturvärdena inte uppstår. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att påverkan på allmänhetens friluftsliv är mycket begränsad. De föreslagna föreskrifterna bedöms inte medföra några kostnader av betydelse för vare sig allmänheten, markägarna eller kommunen. Kostnaden för skötsel och skyltning finansieras genom Naturvårdsverkets anslag för skötsel av naturvårdsobjekt.

BESLUT

7(7)

Datum

Dnr

2008-10-20

511-2648-2005

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 3.

Beslutande i detta ärende har varit landshövding Bo Könberg. I den slutliga handläggningen har enhetschef Greger Nordlöf samt naturvårdshandläggarna Trine Haugset och Hans Rydberg deltagit, den sistnämnda som föredragande.

Bo Könberg
Landshövding

Hans Rydberg
Naturvårdshandläggare

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar
4. Fastighetsförteckning